

Bilježenje svakodnevnice i čudesni obrati

Prvi sam se put sumjetničkim i istraživačkim radom Josipe Škrapić upoznao u sklopu projekta *Zenit 21/21*, 2021. godine. Studentice i studenti Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu tematizirali su tada novonastalim umjetničkim radovima stotu obljetnicu časopisa *Zenit* koji je na jedinstven način u diktatorskoj, ruralnoj i patrijarhalnoj zemlji (Kraljevini Jugoslaviji) kreirao novu kulturnu vrijednost. Josipa Škrapić je unutar projekta kreirala svoj umjetnički rad *Škrapa* (videorad i knjiga umjetnice). Na temelju postavljenih istraživačkih pitanja umjetnica je dekonstruirala pojam barbarogenija koristeći se etnografskom metodologijom. Škrapić navodi kako je pratila tatu, njegova ponašanja i dane na promatrački način, ali i s toplinom i intimom, snimajući ga i zapisujući izjave i razgovore. Putem etnografskog dnevnika, kasnije preoblikovanog sitotiskom u format knjige umjetnice (odnosno grafičke mape ili bibliofilskog izdanja) umjetnica je pratila što otac govori, bilo da su to prisjećanja iz mladosti ili trenuci koji inače ostaju nezapaženi. Umjetnica zaključuje kako su neki od zabilježenih trenutaka „bizarni, neki prosti, neki prosto jednostavni i bez političke korektnosti, ali u svojoj jednostavnosti prikazuju realitet ideje i života, zato je i film ostavljen u sirovom izdanju, bez suviše montaže”.¹ Videorad, kao i knjiga, prati svakodnevnicu autoričinog oca, bilježeći gotovo etnografski gole događaje bez ikakve interpretacije, naknadnih tumačenja i dodatnih analiza. Autorica prati jedan tipični Škrapin dan, od ribarenja ujutro, ručka, rezanja kivija popodne do noćnog pušenja na terasi; gotovo u formi kratkih priča ona na taj način ispisuje paradigmatične situacije, primjerice one vezane uz selo Peruški. Ono što umjetničin rad čini još fascinantnijim jest suvereno vladanje zakonima medija, tako da se video sastoji od sekvenci u kojima kamera objektivizirajuće bilježi radnje glavnog lika Škrape montiranih u sirovom repetirajućem ritmu, a listovi knjige umjetnice odgolog teksta oblikovanog fontom koji podsjeća na stare pisaće mašine, otisnutog na bezličnom bijelom papiru. Na taj je način umjetnica ujednačila medij videa i medij grafike pretvarajući ih u faktografiju, običan etnografski zapis. Izložbenim projektom *Janjci su lagani, njih je lako nositi* realiziranim unutar programa Galerije Karas 2022. godine, Josipa Škrapić odlazi korak dalje u etnografiranju svakodnevnice i stvaranju osobne mitologije u odnosu s ocem. Autorica video i knjigu umjetnice nadograđuje listovima papira (kuvertama pisama) koje sadrže poruke nastale između autorice i tate, kao i osobne Škrapine predmete koji na neki način nadopunjuju etnografski materijal prikupljen u svakodnevici. Odabrani predmeti, poruke, zapisi i snimljeni materijal nisu naravno samo građa, oni su i osobna umjetničina reprezentacija osobnosti vlastitog oca, ali i sve kompleksnosti odnosa kćeri i oca. I upravo je ta reprezentacija sve samo ne stvarna i objektivna, koliko god kadar ili tekst djelovali neutralno; ona je poetska, nekad gotovo nadrealna i prije svega mediteranska. Od

¹ Marija Stojadinović, „Nakon stotinu godina Zenit opet spojio Zagreb i Beograd“, p-portal.net, pristup 2. veljače 2022. <https://p-portal.net/en/after-a-hundred-years-zenit-connects-zagreb-and-belgrade-again/>

svjetla mora ujutro, preko nogometaša prezimena Peruški iz sela Peruški koji ne igra u NK Peruški, pa do bezlične tame viđene s terase kuće u preizgrađenom i komodificiranom dijelu Medulina. Josipa Škrapić svojim nam radom otvara nove prostore svakodnevnice, toliko realne i dovoljno čudesne da istovremeno mogu nadograditi ali i poništiti jedni druge. Ono što ćemo vidjeti u umjetničkim prostorima jest slika, zvuk i riječ, meditativni baš kao i spleen jednog Škrapinog dana, ali i stvarni baš kao i broj riba izvađenih iz mreže.

Josip Zanki